

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Інформаційна довідка:

Міжнародний досвід функціонування накопичувальних пенсійних систем

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту

грудень 2022 | No 20

РАДА: наступне покоління

Міжнародний досвід функціонування накопичувальних пенсійних систем

У світі існують різні моделі пенсійних систем, що ґрунтуються на трьох основних стратегіях: солідарній, накопичувальній і змішаній.

Солідарна стратегія полягає у наступному: працевлаштовані громадяни за рахунок своїх доходів підтримують пенсіонерів.

Накопичувальна стратегія припускає функціонування державних, корпоративних і приватних накопичувальних пенсійних програм, за допомогою яких формується майбутня пенсія громадянина. Принципова особливість накопичувальної пенсії полягає в тому, що вона є особистою власністю пенсіонера.

Змішана стратегія припускає комплексне використання в пенсійній моделі елементів солідарної і накопичувальної стратегій.

У ряді країн світу державна накопичувальна пенсія є фіксованою виплатою, що виплачується громадянам, які досягли 65-67 р. (Італія, Естонія – 71 р., Данія – 74 р., Саудівська Аравія – 47 р.) за умови, що особа здійснила мінімальну кількість внесків до пенсійного фонду/іншої визначеної законодавством країни установи.

1. Канада

Канадська пенсійна система є змішаною і поєднує елементи всіх трьох стратегій пенсійних систем. Говорячи про **накопичувальний елемент** пенсійного забезпечення в Канаді, доцільно розглянути три основні пенсійні програми:

- ✓ The Canada Pension Plan (CPP) – щомісячна оподаткована виплата. Вона накопичується з щомісячних відрахувань із зарплати найманих працівників. Внески в накопичувальну систему роблять як роботодавці, так і працівники.

Для Self-employed (самозайнятих) громадян: якщо чистий дохід від самозайнятості перевищує 3500 CAD¹, їм доведеться відчислити внесок до CPP. Внески нараховуються і сплачуються тоді, коли особа заповнює свої податкові декларації.

- ✓ The Old Age Security (OAS) – пенсія від держави, що виплачується громадянам, яким виповнилося 65 років й які прожили в Канаді з моменту свого повноліття 10 р. або більше.
- ✓ Registered Retirement Savings Plan (RRSP) - це пенсійний накопичувальний план, який людина відкриває сама і реєструється державою, до якого вкладник чи його/її партнер вносять внески.

Нагляд за пенсійними фондами в Канаді здійснює Комісія з нагляду за фінансовими установами (Office of the Superintendent of Financial Institutions (OSFI))

¹ CAD – канадський долар, офіційна валюта Канади.

РАДА: наступне покоління

1.1. Пенсія за Канадським Пенсійним Планом. Canada Pension Plan (CPP) Retirement pension.

Щоб мати право на отримання пенсії в Рамках Канадського Пенсійного плану особа має:

- ✓ досягти 60-річчя;
- ✓ зробити мінімум 1 внесок до пенсійного фонду.

Стандартний вік для початку отримання пенсії – 65 р. Пенсію також можна отримувати з 60-р. за власним бажанням. Якщо особа хоче отримувати пенсійні виплати раніше, щомісячна сума виплат буде меншою, якщо пізніше за 65 р. (відтермінування отримання пенсії) – виплати будуть більшими. Максимальна сума, котру може отримувати особа досягається при виповненні 70-річчя.

Система побудована таким чином:

- ✓ при отриманні пенсії з 60 до 65 р. пенсійна ставка зменшується на 0,6% кожного місяця (тобто, на 7,2% в рік) аж до максимального зниження на 36%;
- ✓ якщо пенсію починають отримувати після 65 р., виплати збільшуються на 0,7% кожного місяця (тобто, на 8,4% в рік). Якщо особа починає отримувати пенсію в 70 р. або пізніше, максимальний відсоток накопичень становить 42%.

Вихід на пенсію в 60 р. чи 65 р. є вибором громадянина у залежності від особистого фінансового становища та стану здоров'я. Якщо особа не має значних проблем зі здоров'ям та має додаткові джерела доходу, вона може почати отримувати пенсію після 65 р., й, таким чином, за рахунок відсоткового накопичення пенсійної ставки це вбереже від швидкої розтрати пенсійних накопичень.

Подружжя пенсіонерів або пара співмешканців можуть формувати спільний пенсійний план, так само як і до виходу на пенсію громадяни Канади, що перебувають у стосунках і проживають разом, можуть формувати спільний податковий план й отримувати більше пільг, обирати вигідніші програми сплати податків.

Розмір пенсії залежить від таких факторів:

- термін, відколи особа перебуває на пенсії;
- тривалість сплати внесків до пенсійного фонду;
- загальний рівень доходів протягом всього життя.

РАДА: наступне покоління

Для обчислення цих факторів існує спеціальний онлайн калькулятор пенсійних доходів – Canadian Income Retirement Calculator².

Станом на 2022 р. максимальною місячною пенсією особи, якій виповнилось 65 р. і яка тільки вийшла на пенсію є \$1,253.59 CAD³. Середньою місячною пенсією 65-річної особи, яка тільки вийшла на пенсію, по країні, є \$737.88. CAD. У спеціальному онлайн-кабінеті громадянина Канади - My Service Canada Account⁴ можна отримати інформацію щодо програм соціального та пенсійного забезпечення та скористатися різноманітними послугами.

1.2. Пільгова допомога пенсіонерам. CPP Post-retirement benefit.

В Канаді існує програма державної підтримки осіб, які вийшли на пенсію, ще не досягли 70-річчя та продовжують працювати. Дана програма допомоги йде у комплексі з Пенсією за Канадським Пенсійним Планом.

Виплати по цій програмі є щорічними. Для того, щоб її отримувати, потрібно сплачувати додаткові внески по виходу на пенсію під назвою «post-retirement contributions». Коли особі виповнюється 65 р., громадянин може реєструватися на цю програму допомоги й починати сплачувати внески. В 70 р. сплата внесків припиняється автоматично.

З кожним роком відсоток пільги – «CPP Post-retirement benefit» збільшується. Незалежно від цього, накопичується і пенсійний дохід за основною пенсійною програмою – Пенсією за Канадським Пенсійним Планом. Після 70 р. людина перестає сплачувати внески та отримує пільгу до кінця життя.

1.3. Виплати по інвалідності. Canada Pension Plan disability benefits

Допомога по інвалідності – це щомісячна виплата, яку можете отримувати особа, яка:

- ✓ не досягла 65 років;
- ✓ зробила достатню кількість внесків до системи Канадського Пенсійного Плану (CPP);
- ✓ має психічну або фізичну інвалідність, що на постійній основі заважає виконувати будь-яку мінімально оплачувану роботу;
- ✓ має інвалідність, яка довготривала та невизначена за строками перебігу, або інвалідність, що може призвести до смерті.

² <https://www.canada.ca/en/services/benefits/publicpensions/cpp/retirement-income-calculator.html>

³ CAD – канадський долар, офіційна валюта Канади.

⁴ <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/services/my-account.html>

РАДА: наступне покоління

Назва пільги	Вік	Претендентом на пільгу є особа, яка:
Виплата по інвалідності.	До 65 р.	✓ не отримує пенсії Канадського Пенсійного Плану (CPP retirement pension);
Виплата по інвалідності після виходу на пенсію.	3 60 до 65 р.	✓ вже отримувала пенсію Канадського Пенсійного Плану протягом більше 15 місяців; ✓ отримала інвалідність вже після початку отримання пенсії сс

*Коли громадянину виповнюється 65 р. виплата по інвалідності автоматично замінюється на пенсію Канадського Пенсійного Плану.

Якщо особа вже отримує пенсію за віком або пенсію по інвалідності в рамках Канадського Пенсійного Плану (CPP), пенсія по втраті годувальника буде об'єднана в єдину щомісячну виплату. Однак, особа не має права отримувати повну пенсію у зв'язку зі втратою годувальника, одночасно отримуючи пенсію CPP або пенсію по інвалідності.

1.4. Інша інформація щодо Пенсії за Канадським Пенсійним Планом

Франкомовна канадська провінція Квебек має свої пенсійні регулювання. Так як по території Канади працює загальна пенсійна система – Канадський Пенсійний План або Canada Pension Plan, CPP, у провінції Квебек є окремий Пенсійний план Квебеку або Quebec Pension Plan, QPP. CPP та QPP складають єдину систему пенсійного забезпечення.

Під систему QPP підпадають особи, які:

- ✓ працювали тільки в провінції Квебек;
- ✓ працювали в провінції Квебек і на території іншої провінції/працювали на іншій території Канади та проживають в провінції Квебек;
- ✓ працювали в провінції Квебек, наразі живуть за межами Канади, а останнім місцем проживання була провінція Квебек.

Якщо особа жила або працювала в Канаді або іншій країні, має громадянство Канади, вона/він може претендувати на канадське пенсійне забезпечення (CPP) та, водночас, пенсію іншої країни. Канада має укладені міжнародні договори з рядом країн щодо спільного соціального забезпечення громадян.

РАДА: наступне покоління

1.5. Пенсія похилого віку.

The Old Age Security (OAS) pension.

Ця пенсія є щомісячною виплатою, яку пенсіонер може отримувати з 65 р. незалежно від свого робочого стажу. Її мають право отримувати всі - громадяни, які ніколи не працювали і які продовжують працювати на момент подачі заявки на отримання пенсії.

Хто може подаватися на цю пенсію:

- ✓ особи віком від 60 до 64 р.;
- ✓ громадяни або законні резиденти Канади на момент схвалення заявки на пенсію;
- ✓ особи, які проживають в Канаді не менше 10 років з 18-річного віку;

Якщо особа проживає за межами Канади, вона має:

- ✓ бути в віці від 65 р.;
- ✓ мати канадське громадянство або бути легальним резидентом Канади станом на день, що передував від'їзду з Канади;
- ✓ проживати в Канаді не менше 20 років з 18-річчя.

Громадянин Канади може самостійно подавати заявку на отримання цієї виплати. Також, держава може автоматично зарахувати його/її на цю програму, якщо є вихідні дані про особистість. Зазвичай, процес є автоматичним.

Першу виплату пенсіонери отримують на наступний місяць по виповненню 65-річчя. Громадянин може отримувати більший розмір пенсії, якщо відтермінує початок отримання виплат. На розмір виплати впливає дохід та тривалість проживання в Канаді або на територіях визначених законодавством Канади країн, після досягнення 18-річного віку. Для отримання цієї пенсії (як і для іншого виду пенсії) громадяни сплачують окремий податок (tax on the Old Age Security pension payment). З липня 2022 року пенсія за цією пенсійною програмою підвищилась на 10% для осіб, яким 75 років і більше.

У комплексі лише із цією пенсією особа може подавати заявку на додаткову допомогу – **Доплату до гарантованого доходу «Guaranteed Income Supplement»** якщо:

- ✓ їй виповнилося 65 років або більше;
- ✓ особа проживає в Канаді;
- ✓ особа отримує пенсію похилого віку (Old Age Security Pension);

РАДА: наступне покоління

- ✓ її дохід є нижчим максимального річного порогу доходу з урахуванням сімейного статусу⁵.

Подавати документи на цю пільгу потрібно одночасно з подачею документів на пенсію похилого віку.

Крім того, до цього ж пакету додається **одноразова допомога-виплата**, якщо у зв'язку з пандемією 2020 р. розмір доплати до гарантованого доходу склав меншу суму, ніж було заявлено державою раніше.

Розмір пенсії переглядається протягом року - в січні, квітні, липні та жовтні з урахуванням прожиткового мінімуму, визначеного за індексом споживчих цін.

1.6. Одноразова допомога для людей похилого віку

Громадяни також мають право на одноразову виплату для людей похилого віку, якщо вони:

- ✓ підпадають під пенсію похилого віку (Old Age Security pension) станом на червень 2021 року;
- ✓ народилися 30 червня 1947 р. або раніше.

1.7. Пільги для дружини/чоловіка або партнера по цивільному шлюбу

Якщо особа має право на отримання доплати до гарантованого доходу, то її чоловік або дружина, партнер або партнерка по цивільному шлюбу може отримати надбавку, за таких умов:

- ✓ має вік від 60 до 64 р.;
- ✓ є громадянином/кою або законним резидентом Канади на момент схвалення заявки на пенсію;
- ✓ проживає в Канаді не менше 10 років з 18-річного віку;
- ✓ сукупний річний дохід пари є меншим за максимальний поріг річного доходу (\$38,448 CAD).

⁵ <https://www.canada.ca/en/services/benefits/publicpensions/cpp/old-age-security/guaranteed-income-supplement/benefit-amount.html>

РАДА: наступне покоління

1.8. Пенсія у зв'язку зі втратою годувальника

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника за Пенсійним планом Канади (CPP) - це щомісячна виплата, яка виплачується законній дружині (чоловіку) або партнеру по цивільному шлюбу⁶ померлого платника податкових внесків. Якщо особа є вдівцем або вдовою вдруге або втретє, їй або йому виплачуватиметься та пенсія, що більша за обсягом.

Додатково до цього пакету йде виплата у зв'язку зі смертю – одноразова виплата спадкоємцям або іншим особам, визначеним законодавством.

Особа має право отримувати допомогу у зв'язку зі втратою годувальника, якщо

- ✓ їй від 60 до 64 років;
- ✓ її чоловік (дружина) або цивільний партнер помер, і особа не мала шлюбу вдруге або не вступила в цивільний шлюб;
- ✓ її річний дохід є меншим за максимальний річний поріг доходу для отримання допомоги у зв'язку зі втратою годувальника (\$27,984 CAD)⁷.

1.9. Інша інформація

Канадці, які працюють за межами Канади на канадських роботодавців (Збройні Сили Канади, канадські банки) можуть зараховувати свій стаж роботи закордоном як час проживання в Канаді. Для цього потрібно повернутися в Канаду протягом 6 місяців після закінчення роботи. Також, стаж може зарахуватися, якщо людині виповнилося 65 р., вона працювала, й зберегла статус резидента Канади перебуваючи закордоном. Для цього надаються 2 підтверджуючі документи – довідка з місця роботи та підтвердження того, що людина фізично повернулася до Канади. За певних умов подружні пари, цивільні партнери, канадці, які працюють за кордоном в міжнародних організаціях також можуть зараховувати час, проведений закордоном як час перебування в Канаді.

⁶ Цивільним партнером вважається особа будь-якої статі, яка проживала з іншою особою в подружніх відносинах не менше 1 року. Для доведення факту цивільного шлюбу заповнюються спеціальні форми.

⁷<https://www.canada.ca/en/services/benefits/publicpensions/cpp/old-age-security/guaranteed-income-supplement/allowance-survivor/benefit-amount.html>

РАДА: наступне покоління

2. Великобританія

У Сполученому Королівстві існує три види пенсій: державні, пенсії на робочому місці та приватні. Державна пенсія – це державна схема пенсійного страхування, яка фінансується з допомогою внесків національного страхування (National insurance). Державна пенсійна система суттєво змінилася у 2016 році: пенсії розділилися на «стару» (basic State Pension) та «нову» (new State Pension). Нова державна пенсія або «The new State Pension»⁸ була покликана спростити стару систему єдиної державної пенсії з додатковою пенсією, і таким чином з часом повністю скасувати додаткову пенсію.

Державна пенсійна система Великобританії побудована таким чином, що, насамперед, пенсією забезпечуються ті громадяни, які працювали на території Великобританії, мають номер національного страхування – National Insurance Number (NI Number), і мінімум 10 років сплачували внески національного страхування (National Insurance (NI) payments) – податок, який вираховується із заробітної плати. Податок вираховується тільки в тому випадку, якщо дохід особи перевищує мінімальний поріг доходів. На основі записів національного страхування вираховується розмір пенсії.

Рік стажу в Великобританії називається «кваліфікаційним роком» – це термін, який людина пропрацювала, сплачувала податки, і який може зарахуватися їй як стаж терміном у рік для пенсійного накопичення. Цей річний стаж може нараховуватися людині навіть якщо вона працює сама на себе, а не на роботодавця і сплачує добровільні внески.

Кваліфікаційний рік може нараховуватися у таких випадках:

- ✓ якщо особа працює і заробляє більше £190/тиждень (з 2022-2023 рр.) у одного роботодавця і сплачує внески Національного страхування;
- ✓ якщо особа працює і заробляє від £123 - £190/тиждень у одного роботодавця і є платником внесків Національного страхування;
- ✓ якщо особа є приватним підприємцем і є платником внесків Національного страхування в розмірі £15,85/тиждень в 2022-2023 рр.;
- ✓ якщо особа отримує нарахування від Національного страхування (хворіє або безробітна, являється опікуном та ін.)⁹.

Найманий працівник, має право брати участь у спеціальній схемі пенсій на робочому місці (employer's workplace pension scheme). Починаючи з 2017 р. роботодавці автоматично зараховують виплати за кожного співробітника до пенсійних фондів. До 2017 р. роботодавці могли обирати програми за якими платяться пенсійні відрахування за своїх співробітників. Роботодавець зобов'язаний автоматично включити кожного працівника до робочої пенсійної схеми, якщо працівник відповідає наступним умовам:

⁸ <https://www.gov.uk/new-state-pension>

⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/your-new-state-pension-explained/your-state-pension-explained>

РАДА: наступне покоління

- ще не включений до пенсійної схеми;
- старше 22 років, але ще не досяг державного пенсійного віку;
- має дохід понад £10,000/рік;
- працевлаштований/а у Великобританії.¹⁰

Додатково існують способи приватних пенсійних накопичень, наприклад, корпоративні пенсійні програми на підприємствах і недержавні пенсійні фонди. Значну роль у системі пенсійного забезпечення Великобританії відіграють страхові компанії, що надають безліч послуг з додаткового пенсійного забезпечення населення.

Як і в багатьох інших країнах світу, у Великобританії є тенденція до поступового збільшення пенсійного віку для жінок та чоловіків. У період з 2026 до 2028 року пенсійний вік підвищиться з 66 до 67 років, а з 2037 по 2039 рік — до 68 років. Зміни торкнуться всіх, хто народився з 6 квітня 1970 року до 5 квітня 1978 року.

До іноземців, які мають намір виходити на пенсію у Великобританії застосовуються інші правила.

Якщо особа має пробіли в податковій історії через ряд причин:

- ✓ проживання за кордоном;
- ✓ дохід менше середнього рівня (станом на 2022-2023 рр. це менше ніж £123/тиждень);
- ✓ безробіття та неотримання ніяких пільг від держави;
- ✓ є самозайнятою але не сплачує податки через низький дохід.

Якщо особа отримує пільги й не сплачує податків, її податкові пробіли можуть перекритися кредитами Національного страхування. Якщо враховуючи всі обставини, покрити пробіли у податковій історії не вдається, від громадянина не потребується ніяких дій, адже навіть за наявності пробілів, можна претендувати на отримання державної пенсії.

Кожні 9 тижнів, що людина відтерміновує початок отримання пенсії, вона отримує 1% накопичень або 5.8% на рік¹¹.

¹⁰ <https://www.moneyhelper.org.uk/en/pensions-and-retirement/auto-enrolment/automatic-enrolment-an-introduction>

¹¹ Там само.

РАДА: наступне покоління

3. Німеччина

Німецька пенсійна система побудована на трьох стовпах:

- ✓ обов'язкова державна пенсія/ Gesetzliche Rentenversicherung (GRV). GRV забезпечує державну допомогу за віком, інвалідністю, втратою годувальника;
- ✓ пенсія за фахом;
- ✓ приватна пенсія.

Основою системи є державне пенсійне забезпечення. З урахуванням тенденції до старіння нації, багато німецьких громадян задовго до виходу на пенсію планують своє майбутнє пенсійне забезпечення, і по можливості, використовують переваги всіх трьох підходів.

Державна пенсія фінансується за рахунок внесків роботодавців та робітників і визначається тривалістю сплати внесків, середнього рівня доходів та пенсійного віку. Встановленим пенсійним віком для жінок та чоловіків є 65 р. Якщо особа досягає пенсійного віку і мінімум 5 років сплачує внески до пенсійного фонду, вона має право на отримання державної пенсії.

Особи, які протягом 35 р. сплачували внески до системи обов'язкового пенсійного страхування, а також здійснювали сплати протягом 8 р. перед безпосереднім виходом на пенсію, можуть вийти на пенсію в 63 р., але в них будуть вираховані ті місяці роботи, які вони не допрацювали до виповнення 65 р. (для громадян, які народилися після 1963 р. – пенсійний вік є 67 р.). Кожен пропущений рік виплат означає зменшення відсотку пенсійного накопичення на 3,6%. Якщо особа виходить на пенсію за 48 місяців (4 р.) до пенсійного віку, це означає вирахування 14,4% з її пенсійних накопичень.

Кожен рік сплати внесків до пенсійних фондів зараховується особі як «пенсійний бал». Внески, що базуються на нижчому або вищому заробітку, приносять більше або менше пенсійних балів. При виході на пенсію всі пенсійні бали особи додаються. Кількість отриманих балів накопичується, але лише до максимального значення - 0,8 на рік (що відповідає 80% середнього доходу) протягом 35 років максимум. Середня кількість балів має становити не менше 0,025 на місяць (що відповідає 30% середнього доходу).

Для обчислення річного розміру пенсії особи застосовується формула: сума пенсійних балів x коефіцієнт (вартість пенсійного балу, який для кожного календарного року встановлюється окремо). Показник коригується відповідно до валової заробітної плати та додаткових факторів економіки й ін. Середній дохід для розрахунку пенсійних балів, а також вартість пенсійних балів дещо відрізняються у східних землях Німеччини, проте очікується, що ці відмінності зникнуть у міру вирівнювання ставок заробітної плати¹².

¹² <http://www.iopsweb.org/resources/42368824.pdf>

РАДА: наступне покоління

З січня 2021 р. в Німеччині введено надбавку до пенсії по старості – «Grundrente», яка залежить від доходів тих осіб, які робили внески до системи обов'язкового пенсійного страхування протягом 33 р. та на основі їх відносно низького доходу протягом всього трудового стажу.

4. Франція

- ✓ Мінімальний пенсійний вік у Франції – 62 р. для осіб, які народилися з 1 січня 1955 р. включно. Щоб отримувати пенсію за повною ставкою, потрібно накопичити необхідну кількість квартальних внесків, в інакшому випадку пенсія буде постійно зменшуватися.
- ✓ Вихід на пенсію відбувається у віці 65-67 рр. (цей вік є віком автоматичного права на отримання пенсії за повною ставкою). По досягненні цього віку пенсія нараховується у повному обсязі незалежно від кількості сплачених квартальних внесків. Вік варіюється в залежності від дати народження та інших обставин.

4.1 Пенсія вираховується за такими факторами:

- ✓ середній річний дохід. При його розрахунку обираються ті показники 25 років трудової діяльності, коли особа отримувала найвищі доходи;
- ✓ ставка пенсійних виплат. Вираховується на основі квартальних внесків до пенсійної системи. Максимальна ставка становить 50%. Обчислюється різниця між кількістю нарахованих квартальних внесків та кількістю квартальних внесків, необхідних для отримання повної пенсійної ставки, враховуючи вік пенсіонера і повну тривалість періоду страхування. Мінімальна відсоткова ставка складає 37,5%;
- ✓ повний страховий стаж використовується для обрахунку коефіцієнту пенсійної виплати, що виплачується в період між встановленим законодавством мінімальним пенсійним віком і віком, що дає право на автоматичне отримання повної пенсійної ставки (62-57 рр. для осіб, які народилися з 1 січня 1955 р. включно). Повна пенсійна ставка в 50% виплачується особам, які мають страховий стаж 166-172 кварталів (у залежності від року народження особи), особам, які досягли 67-річного віку, а також особам, які належать до певних категорій – непрацездатних, осіб з тяжкою інвалідністю, ветеранів бойових дій та ін., визначених законодавством.

Періоди праці закордоном, в державі, з якою Франція уклала договір про соціальне забезпечення, за визначених умов, можуть зараховуватися для визначення розміру пенсійних виплат.

*Загальний страховий стаж – це фактична тривалість страхування, періоди, коли особа здійснювала внески у рамках системи страхування. В ході реформувань, страховий стаж, необхідний для отримання повноцінної пенсії, поступово збільшувався – до 166 кварталів для

РАДА: наступне покоління

осіб, які народилися в 1955-1957 рр. Далі страховий стаж збільшується на 1 квартал за кожні 3 р. – і досягає 172 квартали для осіб, які народилися з 1973 р. включно.

4.2. Формула для осіб, які народились в 1957 р.:

середній річний дохід (25 р., коли дохід був найвищим) x ставку (між 37.5% та 50%) x тривалість страхування по загальній схемі / 166 кварталів (максимальна тривалість страхування для осіб, які народилися в 1957 р.

Мінімальна пенсія становить €652,60/місяць і виплачується з іншими доплатами (за страховий стаж та ін.). Всі пенсійні нарахування не можуть перевищувати €1 299,36/місяць. Базова пенсія за віком не може перевищувати 50% від максимального порогу соціального забезпечення (1 714 євро/місяць в 2022 году).

4.3. Достроковий вихід на пенсію

За визначених умов працівники можуть вийти на пенсію раніше встановленого віку без зниження пенсії. Умовами цього можуть бути такі обставини:

- ✓ вихід на пенсію через втрату працездатності викликану професійним захворюванням або надзвичайною ситуацією на виробництві, тяжкою фізичною роботою;
такі особи можуть претендувати на пенсію за повною ставкою з 60 р. незалежно від тривалості страхового стажу
- ✓ повна втрата працездатності у зв'язку з нещасним випадком, надзвичайною ситуацією, через професійне захворювання, за ставкою від 10% до 20% у залежності від конкретних обставин.

Особи, які мають значний робочий стаж, і починали працювати з молодих літ, можуть виходити на пенсію в 60 р. або навіть раніше, за умови сплати пенсійних внесків.

Особи з інвалідністю можуть виходити на пенсію з 55-59 рр. з мінімальною тривалістю сплати пенсійних внесків.

4.4. Пенсія за зниженою ставкою

Особи, які не мають достатнього страхового стажу отримують пенсію за зниженою ставкою. Відсоткове зниження визначається розміром пропущених кварталів і роком народження особи: 1, 25% для тих, хто народився після 1953 р. (зниження на 0, 625 за кожен пропущений квартал). Детальніша інформація щодо зниження пенсійних ставок відображено в Таблиці 1:

РАДА: наступне покоління

Пропущені квартали	Пенсійна частка
1	49.375 %
2	48.750 %
3	48.125 %
4	47.500 %
5	46.875 %
6	46.250 %
7	45.625 %
8	45.000 %
9	44.375 %
10	43.750 %

Таблиця 1. Відсоткове зниження пенсійної ставки за пропущений квартал.

4.5. Пенсія за підвищеною ставкою

Особи, які мають достатній страховий стаж для отримання пенсії за повною ставкою у віці 62 р. і продовжують працювати, мають право на підвищену пенсію. Для кварталів після 1 січня 2009 р., коефіцієнт збільшення ставки складає 1, 25% за кожен квартал.

4.6. Відтермінування виходу на пенсію.

Особа може досягнути пенсійного віку - 67 р., але не накопичити достатній страховий стаж, тоді вона має право збільшити його за рахунок відтермінування свого виходу на пенсію (після 67 р.), незалежно від того чи продовжує вона працювати. Страховий стаж буде збільшуватися на 2,5% за кожен триместр після 67 р.

4.7. Пільга для людей похилого віку (Allocation de solidarité aux personnes âgées/ ASPA) – щомісячна виплата, яка призначається малозабезпеченим пенсіонерам, які проживають у Франції і складає 916,78 євро/ місяць для особи, яка проживає сама.

РАДА: наступне покоління**4.8. Внески на додаткову пенсію**

На основі кожного діапазону заробітної плати застосовується окрема ставка внеску, що розподіляється між роботодавцем (60%) і робітниками (40%)¹³¹⁴.

Підстава	Частка робітника	Частка роботодавця	Сума	Ставка нарахування балів
Від 0 до 3428 євро/місяць (1-початкова межа соціального забезпечення)	3.15%	4.72%	7.87%	6.2%
Від 3 428 євро до 27 424 євро (8-ий рівень граничного рівня соціального забезпечення)	8.64%	12.95%	21.59%	17%

*Скоригована ставка внеску – це договірна ставка внеску, помножена на коригуючий коефіцієнт 127.

¹³ https://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_france/an_3.html

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/fr_-_ar_2021_final_pension_fiche.pdf

РАДА: наступне покоління

5. Польща

1. Пенсія за віком – грошова виплата, що виплачується з фонду соціального страхування особам, що залишили ринок праці після досягнення пенсійного віку. Пенсія призначається за заявою особи або за посадою. Чим пізніше особа виходить на пенсію, тим вища в неї пенсійна ставка. **Пенсія складається з 2-х елементів: індивідуального та соціального.** Соціальна частина – це обов’язкова, постійна, фіксована складова пенсії, що становить 24% від базового розміру, станом на день подачі заяви на отримання пенсії або станом на день, коли особа отримала право на цю виплату. Індивідуальна частина – це складова, що відображає стаж сплати внесків.

2. База для нарахування пенсії за віком визначається шляхом такого розрахунку:

- 1,3% бази нарахування пенсії за кожен рік страхового стажу;
- 0,7% бази нарахування пенсії за кожен рік відсутності страхового стажу.

З 1 жовтня 2017 р. пенсійний вік становить 60 р. для жінок на 65 р. для чоловіків. Для призначення пенсії за віком особа має підтвердити свій стаж виплати страхування і завершити трудовий договір з роботодавцем.

Особам, які народилися після 1948 р., пенсія розраховується таким чином:

суму початкового капіталу та внесків, накопичених на індивідуальному рахунку в Установі соціального страхування (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ZUS), ділиться на очікувану тривалість життя. Очікувана тривалість життя визначається за таблицею яка дійсна станом на дату, коли:

- ✓ особа подала заяву про отримання пенсії;
- ✓ особа досягла пенсійного віку або їй була призначена пенсія відповідно за посадою замість раніше отримуваної пенсії за інвалідністю у зв’язку з непрацездатністю.

Існують **накопичувальні періоди**, що відносяться до трудової діяльності людини та **ненакопичувальні періоди** – етапи бездіяльності на ринку праці – навчання, отримання пільг по безробіттю, інших видів фінансової допомоги від держави.

РАДА: наступне покоління

6. Грузія

6.1. Пенсійне агентство

Органом, що адмініструє пенсійну накопичувальну систему в Грузії є Пенсійне агентство – незалежна юридична особа. Його повноваження визначаються Положенням про Пенсійне агентство, затверджене Урядом Грузії. Нагляд за роботою агентства здійснює Наглядова рада, а регулювання – Національний банк Грузії. Агентство здійснює управління та адміністрування електронної системи адміністрування пенсійних внесків, зокрема, й через третіх осіб. Питання, пов'язані з відкриттям індивідуального пенсійного рахунку, методологією розрахунку, інші питання, що стосуються індивідуального пенсійного рахунку, визначаються також Пенсійним агентством.

Пенсійний вік для жінок в Грузії становить 55 р., для чоловіків – 60 р.

Членство у накопичувальній пенсійній системі є добровільним для всіх робітників по досягненню пенсійного віку. З 40 р. працевлаштована особа може добровільно вийти з накопичувальної системи. Працівник, який відмовився від участі в накопичувальній пенсійній схемі, може в будь-який час знову стати її учасником в порядку, визначеному Пенсійним агентством Грузії.

6.2. Фінансування пенсійних внесків учасників здійснюється таким чином:

- ✓ при виплаті заробітної плати роботодавець за допомогою електронної системи здійснює пенсійний внесок на індивідуальний пенсійний рахунок свого працівника у розмірі 2% від розміру заробітної плати; так само роботодавець може зробити пенсійний внесок від імені працівника;
- ✓ працівник може самостійно робити пенсійні внески у розмірі 4% від свого річного доходу;
- ✓ держава нараховує на індивідуальний рахунок працівника 2% від оподаткованої зарплати або від того доходу, який отримала особа будучи самозайнятою, тобто працюючи сама на себе. Особа може самостійно подавати річну декларацію про доходи. У сукупності річна сума доходів не має перевищувати 24 000 ларі. Якщо сума річних доходів складає від 24 000 до 60 000 ларі, держава нараховує 1% від доходу. Якщо річний дохід, який підлягає оподаткуванню становить більше 60 000 ларі, держава не здійснює пенсійних нарахувань.

Для перевірки інформації про доходи громадян існує спеціальна система – Служба доходів. Внески, здійснені державою на користь працівника на його індивідуальний пенсійний рахунок та інвестиційний дохід від цих внесків за вирахуванням відповідних витрат перераховуються на єдиний рахунок Державної скарбниці Грузії у порядку, визначеному Пенсійним агентством Грузії.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬЮЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА: наступне покоління

Учасник накопичувальної пенсійної, який вирішив назавжди покинути Грузію, має право вимагати отримання суми відповідної вартості пенсійних активів, що знаходиться на його індивідуальному пенсійному рахунку, у формі одноразової виплати або програмного виведення.

Окремі регулювання накопичувальної пенсії та інвестування пенсійних активів визначено в Законі Грузії «Про накопичувальну пенсію»¹⁵.

¹⁵ <https://www.matsne.gov.ge/ru/document/download/4280127/2/ru/pdf>